

evaluate it in their age that can lead to a drastic fall in the level of education in the whole nation in the long-run.

In conclusion, the transition from traditional learning to non-formal and informal online learning is a rapid inevitable process that changes the paradigm of learning, destroys the authority of higher educational establishments, giving a chance to micro-credentials and certificates issued by a new generation of companies and businesses in order to make customized learning open for everyone, everywhere and anytime.

References

1. Curtin M. In an 8-Hour Day, the Average Worker Is Productive for This Many Hours. Inc. Available at: <https://www.inc.com/melanie-curtin/in-an-8-hour-day-the-average-worker-is-productive-for-this-many-hours.html>

2. Formal, non-formal and informal learning. Linguistic Integration of Adult Migrants (LIAM). Council of Europe Portal. Available at: <https://www.coe.int/en/web/lang-migrants/formal-non-formal-and-informal-learning>

3. Neil A. Bradbury. Attention span during lectures: 8 seconds, 10 minutes, or more? *Adv Physiol. Educ.* Vol. 40, 2016. pp. 509–513. doi:10.1152/advan.00109.2016.

4. Non-formal education vs. formal and informal education. Available at: <http://trawcoe.com/non-formal-education-vs-formal-and-informal-education/>

5. Validation of Non-formal and Informal Learning. European Commission. Eurydice. Available at: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/italia/validation-non-formal-and-informal-learning_en

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД В ОСВІТНІЙ ДЕЯЛЬНОСТІ

Іванова Н. Ю., Корольова О. О.

Національний університет «Києво-Могилянська академія»

n.ivanova@ukma.edu.ua korolyovaoo@ukma.edu.ua

Сучасний світ характеризується протиріччям ролі знань в науково-технічному і суспільному процесі. Основна причина, що впливає на це, – доступність до інформації. Зміна ціннісної основи освіти робить необхідною введення нового поняття, яке відображало б здатність індивіда вирішувати завдання, що вимагають наявності багажу знань, досвіду і їх трансформації відповідно до умінь і індивідуальних

особливостей. Це поняття отримало назву компетентність, тобто можливість особи розбиратися із завданнями, зумовленими специфікою практичної діяльності. А це означає, що основним результатом освіти є формування компетентностей в інтелектуальній, суспільно-політичній, інформаційній та інших сферах. Таким чином, сутність освітнього процесу в умовах компетентнісного підходу полягає у створенні ситуацій і підтримці дій, які можуть привести до формування тієї чи іншої компетентності.

Впровадження компетентнісного підходу в систему вищої освіти спрямовано на поліпшення взаємодії з ринком праці, підвищення конкурентоспроможності фахівців, оновлення змісту, методології та відповідного середовища навчання. І все ж дотепер немає єдиного, чіткого і такого, що розуміється однозначно, визначення поняття «компетентність» стосовно його використання для опису бажаного образу (професійно-кваліфікаційної моделі) випускника того чи іншого рівня освіти.

Проаналізувавши численні публікації, що характеризують підходи у визначенні та використанні поняття компетентність, виділимо наступне. Компетентність – це здатність здійснювати професійну діяльність, «зі знанням справи», приймати відповідальні рішення і діяти адекватно вимогам цієї ситуації. Компетентність характеризує міру відповідності знань і вмінь реальному рівню складності виконуваних завдань.

До сутнісних характеристиках компетентності дослідники відносять такі: компетентність виражає значення традиційної тріади «знання, вміння, навички» і слугує сполучною ланкою між її компонентами; компетентність в широкому сенсі може бути визначена як поглиблене знання предмета або освоєне вміння; компетентність передбачає постійне оновлення знань, володіння новою інформацією для успішного вирішення професійних завдань в даний час і в даних умовах; компетентність включає в себе як змістовну (знання), так і процесуальну (вміння) компоненти.

Більшість дослідників виділяють п'ять ключових компетентностей, які характеризують такі напрями: соціально-політичний, життєдіяльність у багатокультурному суспільстві; володіння усною і письмовою комунікацією; інформаційну грамотність; здатність навчатися протягом усього активного життя як основа безперервної підготовки в професійному плані, а також в особистому та суспільному житті.

За такого підходу, компетентність визначена як загальна здатність, заснована на знаннях, цінностях, схильностях, яка дає можливість встановити зв'язок між знанням і ситуацією, виявити процедуру (знання і дію), яка підходить для вирішення проблеми. Компе-

тентність – це здатність індивіда до активної, відповідальної дії, що здійснюється на основі ціннісного самовизначення, здатність активно взаємодіяти зі світом, в ході взаємодії розуміти і змінювати себе і світ. Слід підкреслити, що підхід, заснований на компетентностях, ніяк не принижує роль знань. Навпаки, знання необхідні як для здійснення діяльності, так і для подальшого навчання, що є невід'ємним фактом існування в суспільстві, заснованому на знаннях, в якому нам належить жити.

Як показали дослідження, існують різні підходи щодо класифікації компетентностей. На думку авторів, найбільш прийнятною з точки зору використання її в освітньому процесі є така, що виокремлює наступні компетентності: ключові, базові, соціальні, навчально-пізнавальні, творчі та предметні. Компетентність розглядається як певна здатність, необхідна для ефективності реалізації конкретної дії з обраної області. Вона складається з вузькоспеціалізованих знань, предметних навичок і способів мислення.

Європейські компетентнісні моделі виділяють, в основному, чотири види компетентностей: інструментальні (включають в себе з основному початкові здібності, базові загальні знання і загальні знання з професії); міжособистісні (описують готовність до соціальної взаємодії, вміння працювати в групі, здатність до самокритики, прихильність етичним цінностям, толерантність); системні (відображають здатність системно застосовувати отримані знання на практиці, здійснювати дослідження, генерувати нові ідеї, адаптуватися до нових ситуацій); спеціальні (характеризують володіння предметною областю на певному рівні). Таким чином, компетентнісний підхід характеризується особистісним і діяльним аспектами, тобто він має і практичну, і прагматичну, і гуманістичну спрямованість. Практична спрямованість компетентнісного підходу була задана матеріалами симпозіуму Ради Європи, де підкреслюється, що для результатів освіти важливо знати не тільки ЩО, але і ЯК робити.

Це висуває нові вимоги щодо формування стандарту освіти. На думку деяких вчених, принципова відмінність нової концепції стандарту від наявної предметно-орієнтованої концепції, полягає в спробі реалізувати засобами стандарту особистісну орієнтацію освіти, її діяльнісно-практичну та культурологічну складову, зберігши традиційну фундаментальність і універсальність. Нова концепція має бути побудована на основі освітніх компетентностей. Причому освітня компетентність розуміється як сукупність смислових орієнтацій, знань, умінь, навичок і досвіду діяльності студента по відношенню до певного кола об'єктів реальної дійсності, необхідних для здійснення особистісно і соціально значущої продуктивної діяльності.

У новій концепції пропонується трирівнева ієрархія компетентностей: ключові компетентності (відносяться до загального (мета-предметного) змісту освіти); загально предметні компетентності (відносяться до певного кола навчальних предметів і освітніх областей); предметні компетентності (приватні по відношенню до двох попередніх рівнів компетентностей, мають конкретний опис і можливість формування в рамках навчальних предметів).

Для реалізації компетентнісного підходу в освітній діяльності в НаУКМА була розроблена Концепція освітньої діяльності з підготовки здобувачів вищої освіти в НаУКМА. Метою Концепції є визначення плану розвитку бакалаврської освіти в НаУКМА, що відповідає Національній стратегії розвитку освіти в Україні та Стратегії розвитку НаУКМА. Концепція висвітлює основні принципи освітньої діяльності:

- вільне творче навчання, формування студентом індивідуального навчального плану;
- індивідуалізація, створення умов для здобуття додаткової спеціалізації Minor, опанування сертифікатних програм;
- функціонування двох робочих мов (української та англійської) на всіх рівнях навчальної та наукової діяльності;
- гуманізм, демократія, пріоритетність загальнолюдських духовних цінностей;
- незалежність освітньої діяльності НаУКМА від впливу політичних партій, громадських і релігійних організацій;
- нерозривність процесів навчання, науково-дослідницької та інноваційної діяльності.

Також Концепція визначає завдання згідно зі стратегічними цілями освітньої діяльності НаУКМА. Основними завданнями є:

- забезпечення високої якості освітнього процесу для надання студентам знань, умінь та навичок на рівні найкращих світових стандартів відповідно до потреб суспільства та ринку;
- побудова освітніх програм на компетентнісній основі відповідно до рівнів Національної рамки кваліфікацій;
- забезпечення єдиного підходу до розроблення освітніх програм згідно зі стандартами вищої освіти, з обов'язковим визначенням критеріїв оцінювання знань, умінь, навичок та програмних результатів;
- забезпечення незалежної та об'єктивної оцінки кваліфікації випускників та сприяння, у тому числі завдяки організації освітнього процесу, набуттю здобувачами вищої освіти професійної кваліфікації;
- сумісність освітніх програм з міжнародними класифікаціями та стандартами вищої освіти;
- доступність усіх форм і типів освітніх послуг, що надаються;
- рівність умов для кожного здобувача вищої освіти щодо повної реалізації його здібностей, таланту, всебічного розвитку.